Tečaj XIV. **NOVICE** List 13.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 13. februarija 1856.

Priporočilo ričkа ali drenúlj.

Pri vsaki hiši potrebno je olje. Veliko dnarja pošiljamo za to robo iz svoje male deželice v druge, še celó v ptuje kraje.

Kmetovavec, ki nima ravno dovolj dnarja, si razsvitljuje nočí s treskami (z lučjo), ktere si scepi iz naj boljših mladih hrastovih, bukovih in brezovih drevesic. Vsak lahko ume, da je taka svečava gojzdom neznano škodljiva. Zato sem premišljeval sem ter tje in poskuševal mnogotero, tej gospodarski napaki v okom priti, pa kmali sprevidim, da se te moje skušnje splošni rabi ne prileżejo. Na Dolenskem, na priliko, ne moremo le samih oljnatih zelišč na eno njivo sejati, ker imajo kmetovavci le majhne zemljišča, ktere večidel komaj še s tistimi semeni in sadeži obsevajo, ki jih naj bolje potrebujejo.

Tako premišljevaje sem spoznal, da nam v tej potrebi, ki jo vsi čutimo, le tiste oljnate zelišča pomagati zamorejo, ktere na majhnem prostoru z majhnim prizadevanjem obdelane veliko obrodé, ki se tudi slabši zemlji in med drugimi sadeži dobro obnašajo, ter jim ničesa ne škodovajo, in kterih olje je enako pripravno za živež in svečavo. Takošna rastlina bi se pač vsakemu gospodarju prikupila.

Dolgo sem poskuševal z mnogoterimi oljnatimi sadeži, ki bi se dali med druge pridelke sejati in bi me z oljem preskerbeli, — pa le spodletelo mi je. S časom vendar se mi je moj trud obilo splačal, ko sem posejal med korenje tisto oljnato zelišče, ki se imenuje riček (pri nas mu pravijo tudi drenúlje), po nemški Leindotter, Myagrum sativum po Linn.

Obsejal sem namreč po navadi perve dní mesca malega travna v letu 1853 srednje pognojen kos njive na svojem zemljišču na velikem Škerjančevem blizo Novegamesta, s korenjem, ter prisejem, kakor je tukaj sploh navadno, še salate, boba in leče, pomečem na ta kos pa še 3 lote semena tega zeljišča.

To seme veselo kalí in raste; perve dní malega serpana je germičkasto dorastlo in rumeno cvetje razvilo, iz kterega se konca malega serpana naredé jajčnati, enmalo napihnjeni stročki z dvema predalčkoma; v začetku velikega serpana je pa dozorelo.

Zrele germičke zdaj požanjem, povijem v snope in jih denem v kozolc. Ko so se posušili, iztolčemo seme iz stročevja, in lahko si je misliti, kako sem se začudil: iz posejanih 3 lotov sem pridelal dva mernika (cel vagán) čistega semena. Še večje je bilo pa moje veselje, ko sem dal mernik tega semena prešati, in sem dobil, čeravno se je le bolje poverh prešalo, celih 10 funtov dobrega olja, ktero se je kaj hitro čistilo in le malo gošče pustilo.

Od tega časa sejem vsako leto to zelišče med korenje, in za svoje gospodarstvo sem tako popolnoma preskerbljen z oljem, in ni mi treba zavoljo tega še svojih njiv drugemu sadu odtegovati.

Prepričan sem pa tudi, da se to oljnato zelišče neizrečeno dobro obnaša na vsakem zemljišču na Dolenskem, ker ga več mojih sosedov poseva z nar boljšim vspehom.

Riček ali drenúlje imenujejo po več krajih na Saksonskem maslo (Schmalz). Tam ga posevajo pogostoma namesto zimnatih oljnatih sadežev, če so pozebli, pa tudi posamezno v samostalno setev, zato ker poleti posejane tudi ne pozebejo, od merčesov ničesa ne terpé in ker jih tam kmetovavci rabijo v zabéljo jedí in svečavo, tkavci pa za obravnanje volnate preje.

Zavoljo te zadnje lastnosti tega olja poprašujejo zlo Angličani po drenúljah, in veliko se tega blaga tje po dobri ceni poprodá. Slama tega zelišča je dobra za klajo goved in ovác, tudi metle delajo iz njega.

V dolžnost si spoznam tedaj, da vse gospodarje serčno opominjam, naj bi sleherni svojo pazljivost obernil temu tako vidno koristnemu zelišču, in jim priporočam prav pridno ga saditi spomladi (ker je to jaro seme), da se bo po naši ljubi domovini bolj in bolj razširilo in ji gotovo obilnega dobička prineslo. Pristavljam le še, da sem pripravljen svojo sedanjo zalogo drenuljnega semena brez plačila razdeliti, kdor se za-nj pri meni oglasí *).

Na velikem Škerjančevem mesca svečana 1856.

Jožef Duller,
posestnik in ud c. k. kmetijske in obertniške družbe.

Šeprun ali pastirski deževni plajšč in cokle.

Ali je šeprun prava slovenska beseda, naj drugi presodijo; jez tukaj le povem, kako naj se naredí, in kako je, kar iz lastne skušnje vem, za pastirje koristen in da bi se ga tudi nekteri vozarji utegnili poslužiti. Šepruna pa nisem nikjer drugod na Kranjskem vidil in tudi ne imena slišal, kakor po okolicah okrog Sorice, kjer se jih skorej v sleherni hiši več znajde.

Šeprun narejen iz lipovega ličja dolgo dolgo terpí; ker se pa premalo ličja dobiva, se tudi šepruni delajo iz čiste drobne slame, ki pa malokdaj čez leto terpé. Za to delo je režena slama, ki se prideluje v lazih po požarjih, skorej naj bolja. Naj slabši šeprun je enoversten, boljši dvojnoversten in naj bolji trojnoversten, ki se ne premoči, če še toliko dežuje, samo da je nekoliko prepezan.

Enoversten šeprun naredi takole: Vzemi dve vervici, naredi zanjko, vzemi za perst na debelo čiste škope ter jo pod klasjem čversto zasuči, na dol klasje zaví, v zanjko položi, da zavitek iz zanjke en pavec molí in jo terdno zategni; pokladaj zopet tako slamo v drugo in tretjo zanjko itd., in zanjke proti zateguj z obema stremenoma, dokler ni tolika versta, da lahko oba konca pod brado zapneš in tako doveršiš enoversten šeprun. Poslednjič ga še na desko položi, ter ga s sekiro za dnim okrog prisekaj, da se vidi, kakor da bi bil lično pristrižen.

*) Hvale vredna je ta ponudba častitega gosp. Duller-ja za razširjenje tega oljnatega, na doljnem Koroškem ob Dravi na kamniti zemlji zlo navadnega zeliša, ktero je vredno, da bi ga in posebno mali kmetovavci povsod bolj obrajtali kakor dosihmal, ker se v vsaki, tudi v slabi in peščeni zemlji, če je bila pred to leto pognojena, dobro obnaša (le v predebeli in mokri ne) in res vse tiste prednosti ima, ki so popísane v pričijočem sostavku. Za obsevo enega orala se potrebuje 1 do 2 funta semena in se ga potem pridela 10 do 18 vagánov; vagán pridelanega semena vaga 75 do 80 funtov, iz kterih se dobí 18 de 24 funtov olja in 15 do 20 centov slame. Cena vagána tega semena je 2 do 3 fl. Vred.

Za dvojnoversten šeprun moraš tri vervice vzeti, da zamoreš po dve zanjki vštric vkladati in za trojnoversten pa štiri vervice, da slamo, ktere je memo enoverstnega šepruna za sleherno zanjko manj treba, lahko v tri zanjke ubiraš.

Po gorenskih višavah okrog Sorice se pastir dežja in mraza malo bojí, kadar ima on dober klobuk, terden šeprun, nogovice iz domačega sukna in pa cokle, ki jih tudi Sorčani iz lesa kaj lično izdelujejo in se jih sploh domá pri svojih opravilih kot narodne obutve posluževajo. Po bolj nizki ceni in boljše pastirske oprave memo ravno imenovane si ni lahko omisliti. Bolj drago in mnogoslabšo obleko imajo pastirji, kjer ne poznajo cokel in hodijo s kupljenimi dežniki za živino po goščavi, kjer jih mnogokrat polomijo in se do polti premočijo.

Za pastirsko usnjato obutev se dokaj potrosi; če pa pastir cokle nosi, ki se zamorejo s starimi žeblji, ki niso za nobeno rabo več, podkovati, ne bo na coklah čez 30 krajcarjev na leto zapravil.

Kdor cokle nosi, se ravno z nježno hojo ne more ponašati, ker so težeje in neukretniše memo čevljev, vendar se jih človek tudi kmalo privadi, in se uterdi, da je poslednjič čverst kot hrast. Od mladih nog uterjen človek šteje mnogo srečnih ur; on se rad vseda v južni sneg; kadar je žejin, ledeno svečico v usta dene, ali pa iz pestí kepo snega poserka, in prost je mnogih nadlog, ki bi na manj uterjenega v enaki zadevi hipoma serdito planile. Mehkužnež je siromak in večjega reveža skorej pod soncem ni memo mehkužnega človeka iz kmetijskega stanú

Že v starodavnih časih so nekteri modri mestni predstojniki pri tistih, ki so želeli med mestjane vversteni biti, na njih roke gledali, če so bile za delo uterjene; pa tudi dandanašnji bi se marsikteri gospodar toliko ne vjedal, če bi bil on, tovaršico zbiraje, saj nekoliko bolj pogledal na njene roke in druge lepe čednosti, kakor pa da je preveč hrepenel po dnarjih in je bil vès zamaknjen v rečí, ki so le mehkužnost razodevale. Križnogorski.

Starozgodovinski pomenki.

O istrijanskih božanstvih.

III. (Konec.)

Spisal Davorin Terstenjak.

Na ilirskem in italskem polotoku so gotovo pred indoeuropejskimi Gerki, Pelazgi, Iliri in italskimi raznimi indoeuropejskimi rodiči, ktere učeni poznamljajo z imenom „umbroopiške“, stanovale syrofeniške plemena; rad sedaj verjamem, da so to pervi stanovniki južne Europe bili. Eden nar učenejših slediteljev staroitalske zgodovine prof. Theodor Mommsen [1]) razločuje tri pervotne debla (Urstämme (japygiško, etruskijško in italsko deblo. Na mesapiškem in kalabriškem polotoku na naj skrajnem južno-izhodnem koncu Italije so stanovali Japygi. Nate častiti čitatelji ostanke njihovega jezika, ktere nam je ohranil napis na nekem kamnu: artahiahi, benarihino dazihonas platorrihi, bollihi.

Kaj nek pomenijo te besede in v ktero jezično rodbino spadajo, ni še nobeden učen mož dognal. Sredino italskega polotoka so posedovali Umbri, Marsi, Samniti, Opici itd. Učeni so temu deblu dali ime italskega. Po jeziku so z Gerki v naj bližnji sorodnosti, Gerk in Italik sta si brata, Kelt in Slovan sta njima stríca.

V naj ostrejšem nasprotji k latinskim in sabelskim Italikom kakor tudi k Gerkom je pleme Etruskov. Že telesna postava je razločevala oba naroda. Slike Etruskov kažejo kratke teršate podobe z veliko glavo in debelimi naročaji. Jezik, kolikor ga razumemo, se ravno tako deleč razločuje od gerško-italskih narečij, kakor jezik slovanski od keltiškega. Ni še učenim mogoče bilo etruskega jezika h kakošnemu znanemu prikleniti. Že Dionizi je rekel, da Etruski niso z nobenim narodom po jeziku in običajih enaki. Tudi se ne dá določiti, odkod in kadaj so Etruski v Italijo prišli. Stari Kato je terdil, da so z Etruski bili sorodni Reti.

Ravno takošno zmes narodov kakor na italskem polotoku nahajamo tudi na ilirskem: iranske Pelazgarje, Makedonce in Ilire, indo-ariške Helene, in Kortüm [1]) celó hoče življe izslediti, kteri pričujejo, da so v makedonskih planinah keltiške in iberiške betve stanovale. Iz Julia Firmika smo zvedili, da so v Tracii tudi bili rodovi mongoljske rodbine [2]). Kdo so pa bili Paeonci, ktere Dio Casi razločuje od Paeoncov? Ali niso bili soplemeniki malo-azijatiških Lyčanov? V lykijskih napisih se nahaja lastno ime Pejan. Pa kam spadajo ti Lyčani? V Lycii je učen Angležznašel groben napis v lykijskem in gerškem jeziku. Naj ga sem postavim; zna biti, da ga kdo more razrešiti.

Äväea	ärafaea	mäte	prenafatii
Τό	*μνῆμα*	*τόδε*	*διεποιήσατο*
Ta	grob	tukaj	je postavil
Sedärea	Päianä	tedäeme	irppe ätte äöve
Σιδαριος	*Παιάνιος*	*υἱὸς*	*εἀυτῷ*
Sedarea	Pajana	sin	sebi samemu
lade äive sä	tedäeme	ôöe ä läïä	
και τῇ γυναικι και	*υἱῷ*	*ουκ*	*ἄλλοις*
in ženi in	sinu	ne drugim [3]).	

V tem napisu je lastno ime Päjan. Je li v kakošni razmeri do imena Paeoncov? V ktero jezično rodbino spadajo te besede?

V finskem jeziku evel pomeni mati; tù pa najdemo äiva = žena [4])!!

Kolikor bolje bodemo spoznali zgodovino in starotine Noričanom sosednih narodov, toliko bolje se bodemo prepričali, da noriške starotine niso sorodne ne s traškimi, ne keltiškimi, ne istrijanskimi, ne etruskimi, marveč da so slovenske. Ker pa vidimo, da so v južni Europi narodi raznih rodbin stanovali, tedaj tudi ne bodemo več dvomili o tem, da je mogoče, da so stanovali Slovani med jadranskim morjem in tatranskimi gorami.

[1]) Glej Teodor Mommsen „Röm. Gesch.“ I. str. 8 itd.

[1]) Kortüm l. c. II. 157

[2]) Glej moj članek „o božanstvu Korantu — Kurentu“ v lanskih Novícah.

[3]) Glej Fellow Journ. II. str: 383.

[4]) Je li Äiva — Eva zgolj naključek? Pis.

Ogled po kranjskem Gorenskem.

Pot od Ljubljane do Belepečí (Weissenfels).

(Dalje.)

Po lepi ravni cesti se dospè v dobri pol uri od Šiške v Št. Vid, prijazno vas, ktera leží na obéh straneh ceste. Ogleda vredna je tukajšna farna cerkev, gotovo ena nar lepših na vsem Kranjskem tako po vunajni kakor tudi po notrajni napravi.

Pri pervih in zadnjih hišah Št. Vida se obernete stranski cesti na desno. Perva pelje proti Ješci in drugim manjim vasém; — druga pa čez vižmarski pašnik, kjer so navadno o jeseni vojaške vaje, proti novemu mostu pod Šmarno goro in unkraj tega mosta ali proti Šmartnu, Vodicam, Černučam itd., ali po stezí na Šmarno goro, ali pa proti Smljedniku in naprej gor ob levem bregu Save proti Kranju. Velika cesta pa pelje naravnost proti Mednu, kamor se dospè od tod, potem ko se sred poti pri pšenem klancu polje nekoliko navzdol nagne, v treh četertinah ure. Pri Mednu stisneta Šmarnagora in medenski hrib okolico precej zlo skupaj in približali smo se vpervič zdaj k obnožju Save, ki bobní tù čez jezove, napeljevaje

vodo mlinom na levem in desnem bregu. Unkraj Mednega pelje cesta za kaka dva streljaja tik obraščenega hriba, na kterega koncu se odprè, v tem ko se cesta spustí navzdol po medenskem klancu, zopet kaj lep razgled. V daljavi gori kipí iz zad zelenih gričev sivi Triglav in drugi gorenski hribje, pred nami pa se razprostira lepo polje in posvetijo se Preska, Medvode in Goričane. V dobri četertinki ure se prekorači lepa planjava, ktero zaljša goričanski grad, ki kaj ljubeznjivo stojí na zelenem gričku gori konec polja. Da je okolica grada res lepa, bravcem že to svedočiti zamore, da je imel na starem goričanskem gradu, ki je stal na visokem homcu zadej sedanjega in od kterega so še razvaline viditi, leta 972 pervi vojvoda kranjske zemlje, Kuno, svoj sedež. Poznejši posestniki so bili do okoli leta 1261 gospodje goričanski, od kterih je ohranila grajšina ime še do sedanjih časov, dasiravno so jo imeli pozneje okoli leta 1350—1380 grofje šternberški in ortenburški v lasti. Po smerti ortenburških grofov je prišla okoli leta 1420 celjskim grofom v last in po njih smerti naši austrijanski rodovini. Leta 1461 pa jo je izročil cesar Miroslav ljubljanskim škofom, v kterih posestvu je od tistih dob ostala. Leta 1613 je vdarila strelja v poprejšni grad, da je vès pogorel in v razvaline razpadel; ko pa je leta 1631 na škofijski ljubljanski prestol bil posajen Oton Miroslav grof Buhheimski, je dal izzidati lep nov grad na sedanjem mestu, vendar pa mu pustil staro ime morebiti zato, ker se je večidel vès pripravni kamen starega grada pri zidanji novega porabil. Dodelal pa vendar ni omenjeni škof gradú; ali ga je prehitela smert ali so ga zaderževale druge okoljšine, se ne vé; to pa je gotovo, da še le njegov naslednik Jožef grof Rabatta je do delo doveršil. Bil je ta grad nekdaj sila velik; pripoveduje se celó, da je imel okinj kolikor je v letu dní, in vrat kolikor je v letu tednov itd. Leta 1830 je bil ob popravljanji znižan in postavljen v obliko, kakor jo ima še dandanašnji. — To je kratka zgodovina goričanskega gradú.

Pri pervih medvodskih hišah se loči stranska cesta, ki derží na levo tje pod hrib proti farni vasi Preska in potem tikoma memo goričanskega grada naprej proti Škofjiloki, velika cesta pa prestopi reko Soro, ktera se kmali doli od mosta izteka v Savo, odtod ime vasí „Medvode“. Unkraj Medvod nas pelje pot po precej stermem klancu, verh kterega pridemo v prijazni nasajeni hrastev gojzdek. Pri začetku tega se zopet cesta cepi. Stranska pot polje na desno in derží takraj Save memo Mavčič in druzih manjih vasí proti Kranju; velika cesta pa gré skozi omenjeni gojzdek, unkraj kterega se sorško polje prične, naravnost gori proti Jerperci — na samem stoječi cerkvici — kjer se zopet druga cesta loči od velike na levo proti Škofjiloki. Nad Jerperco se še le polje popolnoma na obé straní ceste razprostre, ki se zdaj dobre 2 uri vleče gori proti Kranju. V daljavi tam na desno pa se nad okolico cerkljansko, velesovsko, šentjurško itd. dvigujejo sivi snežniki, ki zakrivajo v nedrijih kokriško dolino, in se vlečejo potem naprej gori proti ljubeljski dolini in gornjemu Gorenskemu. — Na levo tam pa vídi okó popotnika nad vasjo Soro in naprej gori zeleni Osovnik in druge od tal do temena zeleno obraščene verhove, v kotu tam za Škofjoloko Lednik, kakor mejnik poljanske in selške doline; od Loke sem do Kranja pa se vlečejo bolj nizki griči, na kterih nar višjem tù blizo Kranja bela cerkev in božja pot sv. Jošta kaj ljubko sedí. (Dalje sledí.)

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Tersta. * Ceno mnogoverstnega blaga v našem imenitnem tergovskem mestu razglaša „Triest. Zeit.“ od 7. dneva t. m. takole *): pavole cent velja od 26 do 41 fl.; kave (kofeta) od 29 do 47 fl., muškatnih orehov po 220 do 225 fl., sladkora (cukra) od 23 do 27 fl. 30 kr., popra od 31 do 32 fl.; prediva od 20 do 35 fl., konopljev od 22 fl. (ogerske) do 80 fl. (iz Trade), pšenice star po 6 fl. 30 kr. do 10 fl. 15 kr., koruze po 4 do 4 fl. 30 fl., reží 6 fl. 45 kr. do 7 fl. 15 kr., ječmena 5 do 5 fl. 30 kr., ovsa 3 do 4 fl. 30 kr., lanenega semena 11 do 14 fl. 30 kr., rajža cent od 10 fl. 30 kr. do 16 fl. 30 kr., usnja domačega cent od 76 do 82 fl., strojenih volovskih kož nemških cent 145 fl. do 200 fl., sirovih volovskih domačih 60 do 70 fl., telečjih 86 do 87 fl., ovčjih 45 do 75 fl., železa koroškega 10 centov po 110 do 116 fl., kotlovine v plošah cent 88 do 92 fl., žebljí krajnski v sodcih po 9 do 12 in 18.000 po 22 do 34 fl., potašeljna krajnskega cent 19 fl. 30 kr. do 20 fl., živega srebra cent 125 do 128 fl., žvepla cent po 3 fl. 15 kr. do 5 fl. 15 kr., jekla v kištah 10 centov Nr. 00 po 148 do 149 fl., Nr. 0 po 145 do 146 fl., Nr. 1 po 142 do 143 fl., Nr. 2 po 136 do 137 fl., Nr. 3 in 4 po 132 do 134 fl., pleha belega kišta 19 fl. 30 kr. do 21 fl. 30 kr., cinka cent 16 fl. do 16 fl. 30 fl., kositarja 84 do 86 fl., laškega olja za mizo cent in 7 funtov po 32 do 38 fl., lanenega cent 31 do 32 fl., svile dalmatinske in istrijanske funt po 10 fl. 30 kr. do 13 fl. 30 kr., voska cent po 105 do 116 fl., volne neoprane za modroce po 20 fl., oprane po 37 do 52 fl., neoprane za delo po 24, oprane take po 48 do 63 fl., sterdí cent po 18 do 20 fl., ježíc (konoper) po 5 fl. 30 kr. do 15 fl., smole po 3 fl., loja po 29 do 30 fl., lima po 32 do 34 fl., vinskega kamnja očišenega po 32 do 48 fl. — Bravcem „Novic“ dobroznani gosp. Fr. Cegnar pride za c. k. telegrafskega voditelja v Pazen; obderžal pa bo tudi še službo slovenskega prestavljavca pri deželnem teržaškem poglavarstvu, ker je pokazal, da je ravno tako ročen kakor zanesljiv v tem delu.

*) Da vstrežemo nekterim našim bravcem tergovskega stanú, bomo vsaki mesec naznanjali teržaško ceno imenitnejšega blaga. Vred.

Od Temenice na Dol. 8. febr. — Redkokje je zapaziti toliko dobrodelnosti med priprostim ljudstvom za cerkev in šolo, kakor v šentlorenški fari. Pred nekimi leti je poročil r. Miha Šivavc iz Loke 3000 fl. sr. za občnokoristne namene v omenjeni fari; le-ta dnarje je bil v c. kr. dnarnico naložen, in kmali se bo nateklo obresti od naložene istine za 1000 fl. — 10. dan p. m. so se snidili dotični duhovni in deželski gospodje v Šentlorencu in so sklenili, naj cerkveno oskerbništvo, ako privoli višja deželna vlada, kupi z vloženim dnarjem primerjeno njivo in travnik za 1000 fl. v last, farna srenja pa naj na tem mestu na svoje lastne stroške sozida novo šolo, ktera je grozno potrebna. Šolski učitelj bi po tem takem v plačilo prejemal od naloženega kapitala od 4000 fl. letno obrest, zraven tega pa bi še žitno biro in še nekoliko dnarja potegoval v poboljšek svoje službe. Doveršenje tega potrebnega dela se sedaj veselo pričakuje. — Verh tega je Š. odločil v svoji oporoki, da se ima njegovo zemljišče na vedne čase v zakup (štant) dajati, in polovica zakupšine naj se med uboge domače fare razdeluje, druga polovica pa za sv. maše oberne. — Pred letom je izporočila rajnka Mica Markelnova iz Martinje vasí, posestnica četerti zemlje, vse svoje premoženje v cerkvene potrebe in duhovne namene. 3. dan t. m. je bilo pa v Stehajni vasi slovesno obhajanje v ta spomin, da je Jože Koprivc, posestnik 2 gruntov, na svoje lastne stroške (605 fl.) izliti dal nov velik zvon (595 funtov težák) v Ljubljani za ondotno podružnico sv. Križa. Duhovni pastir tega kraja so napravili omenjeni dan v imenovani podružnici veliko duhovno opravilo in z zahvalo se spomnivši verlega dobrotnika so nagovorili sosede te podružnice, kteri so svojo dobrodelnost poslednji čas prav lepo skazali, naj bi še pripomogli k skončanju nekterih potrebnih poprav. Tudi se bo na edine stroške farne srenje farno pokopališče podaljšalo in napravila nova merlišnica, ktere dosihmal ni bilo — in je povsod potrebna. Ali ni vse to res velike hvale vredno? Hvala tedaj komur hvala gré!

Iz Ljubljane. Slišali smo, da v pondeljk je maršal Radecki svoj grad „pod Turnom“ izročil v last presvitlemu cesarju; potem takem je tedaj ta grad sedaj grad cesarski. — Ker za ljudske (normalne) šole prostora manjka v našem šolskem poslopji in se je že letos mogla za 1. razred začetnih šol v mestni hiši (na rotovžu) ena soba za te učence odpreti, je magistrat 300 fl. na leto ponudil deželnim stanovom, naj bi v reduti pri št. jakobški cerkvi prepustili za 10 let 4 prostornih, sedaj praznih sob za ljudske šole. Slišali smo, da so deželni stanovi poterdili to pogodbo, in tako se bojo prihodnje leto odperle šole v tem lepem, leta 1850 za porotne sodbe čisto novo napravljenem poslopji, ki je že izperva šolsko poslopje bilo. Tako se svet prekucuje! Ob času jezuitarjev, ki so na sedanjem št. jakobškem tergu svoj samostan imeli, so bile latinske šole v ti hiši; — ko so leta 1773 jezuitarji mógli Ljubljano zapustiti, so deželni stanovi leta 1784 prenaredili nekdanje šolsko poslopje v plesišče, oktod imé redoute; — ko je pozneje Francoz gospodoval na Krajnskem in v Ljubljani, so začasno tako imenovani svobodni zidarji (Freimaurer), ki so se po francozko „les Amis du Roi de Rome et de Napoleon“ (prijatli kralja rimskega in Napoleona) imenovali, v ti hiši svoje zbirališča imeli; — leta 1850 in 1851 so bile tù porote (porotne sodbe); kar so te sodbe jenjale, stojé lepe sobe v pervem nadstropji prazne, le včasih je bila kakošna umetnijska razstava tukaj — in sedaj spet bojo prišle kot učilnice v vsakdanjo koristno rabo. — Gosp. dr. Juli Wurzbach, žlahni Tannenberg, je od c. k. ministerstva izvoljen za c. k. dvornega in sodniškega advokata v Ljubljani. — V poslednjem zboru muzealnega družtva je bilo sklenjeno, letopis muzealnega družtva kmali na dan spraviti; vredništvo te knjižice je enoglasno bilo izročeno gosp. kustosu Dežmanu. — Gosp. dr. H. Costa je nedavnej v Ljubljani na svetlo dal v nemškem jeziku poduk o poznanji mnogoverstnega blaga pod naslovom „Kurzgefasste Waarenkunde nach dem Systeme des österr. Zolltarifes“, ki se dobiva v založbi gosp. izdatelja.

Novičar iz raznih krajev.

Vradni dunajski časnik „Wien. Zeit.“ od 7. t. m. piše sledeče: „Zvesti narodi austrijanski imajo sopet radostno priložnost, Boga Vsegamogočnega v pobožni molitvi prositi, da se srečno izpolne zgoda, ktera bo novo zvezo okoli cesarske rodovine spletla, in bo ob enem lepa zastava naj veselejše nade za uzvišeno cesarsko hišo in za dežele zedinjene pod blagoslovjenim žezlom habsburškim. Na milijone serc v velikem cesarstvu, vajenih zgode najvišje cesarske hiše čutiti kot svoje, se bo radostno ginjenih v iskreni želji zedinilo: naj bi milost Božja Njih veličanstvo premilostljivo našo cesarico in gospodarico varovala in ohranila v popolnem zdravji, ktero sedaj vživa“. — Že dolgo se govorí, da se bo postava zavolj vojaških namestnikov, to je, tacih, ki namesto koga druzega stopijo v vojaško službo, tako prenaredila, da bo prav za namestnika in za armado. Sedaj se sliši, da po ti novi postavi tarifa, ki se bo imela za namestnika plačati, ne bo povsod ena, ampak razločna po deželi, in ta dnar se bo v cesarski hranilni dnarnici naložil na činže in po izsluženih 8 letih se bo kapital s činži vred izročil namestniku, da bo potem s tem dnarjem mogel kaj začeti; — da bo pa namestnik tudi za armado prav, se vprihodnje nek ne bojo več jemali taki, ki so že dvakrat čas vojaške službe prestali. — Preteklo šolsko leto je šlo iz dunajske ces. založbe 1 milijon in 372.313 bukev za ljudske šole po cesarstvu; 1 mil. in 200.000 se jih je prodalo, 172.109 pa revnim darovalo. — Kar se tiče vojskinih zadev, so naj novejše novíce sledeče: V Parizu lišpajo na vso moč poslopje, v kterem se bo, kakor sedaj pravijo, 24. dan t. m. začel imenitni zbor; — tudi sardinska vlada bo poslala dva zastopnika; — pruska vlada ne bo pripušena v ta zbor, ker angležka vlada nikakor tega ne dovoli in je tudi francozko na svojo stran obernila, čeravno ste si austrijanska in rusovska veliko prizadjale, da bi se dopustila tudi pruska v ta zbor; — minister Palmerston je na neko vprašanje zastran primirja v zbornici odgovoril, da primirje (začasna ustava vojske) še ni sklenjeno in da tudi ne bo prej, dokler ne bo zbor naprejnih pogodb zastran mirú (Friedenspräliminarien) zgotovil in podpisal; — od francozkega ministra Valevski-ga se govorí, da je zastran parižkega zbora sledeče rekel: „ta zbor ne bo, kakor je dunajski bil, dolgočasna komedija; ali se bo v 8 dneh razderl ali pa bo mir berž izzačetka gotov“; — predlogi austrijanske vlade zastran rusovsko-turške vojske so bili zboru nemške zaveze v Frankobrodu 7. dan t. m. oklicani, ki jih je pa najprej izročil v pretres posebnemu odboru, — iz Rusovskega se sliši, da čedalje bolj duh mirú veje in da je celó véliki knez Konstantin unidan rekel: „če vse dobro prevdarimo, moramo reči, da je car naš modro ravnal, da je sprejel predloge austrijanske“. — Iz Petrograda se piše, da se že delajo priprave za slovesno kronanje cara Aleksandra II., ki ima po stari navadi v pervem poglavnem mestu rusovskem — v Moskavi — biti, in sicer mesca maja. — Turški sultan misli res skoz in skoz prenarediti staro mašino turške deržave in vpeljati nove vredbe; veliko svetovavstvo je poterdilo nek tistih 19 razdelkov, ki imajo biti stebri pomlajene turške dežele, med kterimi se kot naj važniša imenujeta dva: ločitev duhovne in deželske oblasti v jermenski in gerški cerkvi, in pa dopušanje kristijanov k vsim deržavnim službam — to je, podertje dosedanjega edino-veljavnega turčinstva. — Dozdaj si sovražni kraljevi stranki na Francozkem ste se zedinile; da bo vlada cesarja Napoleona sedaj ojstro pazila nad početjem te zaveze, ni dvomiti. — Zavoljo tega, da so Angleži nabirali vojake v severni Ameriki, česar amerikanska vlada ni hotla terpeti, se žuga hud razpor vneti med tema vladama. — V Parizu so imeli po stari navadi zadnje tri pustne dní spet silne norčije s pustnimi voli (boeuf gras), kterih je letos bilo 6 velikánov; olišpane z zlatom in srebrom so jih na posebnih vozovih vozili po mestu; prav modrega obraza so nek ti biki z vozov gledali na norčavo ljudstvo in pa premišljevali, kdo je bolj neumen: ali ono ali oni? Pravega začetka te starodavne pustne navade nihče ne vé: eni mislijo, da je ostanek paganskega častja Apisovega, drugi pa, da pomeni konec mesnih jedí. Pustni torek zakoljejo te vole in naj bolji kosci mesa se razdelijo tisti gospôdi, ktero so živi pustnjaki ob svojem obhodu obiskali. — Spet kaže nesreča, kako nevarno se je ozdravljati dajati po mazačih! Na Ogerskem so neumni starši peljali svojega za vodenico bolnega fanta k nekemu pačúhu, Javos imenovanemu; dajal mu je vsake baže zdravíl in nazadnje zeliše, s kterim so fanta kadili tako dolgo — da je obnorel!

Stan kursa na Dunaji 11. februarija 1856.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	83 7/8	fl.
	4 1/2 „	74	„
	4 „	64 1/4	„
	3 „	49 1/2	„
	2 1/2 „	41	„
Oblig. 5 % od leta 1851		B 86	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5 %		77 1/2	„
Zajem od leta 1834		223	„
„ „ 1839		136 1/2	„
„ z **loterijo** od leta 1854		104 1/4	„
„ **národni** od leta 1854		85 3/8	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.		67	fl.
Windišgrac. „ „	20 „	24 3/4	„
Waldštein. „ „	20 „	24 3/4	„
Keglevičeve „ „	10 „	11 1/2	„
Cesarski cekini		5 fl. —	
Napoleondor (20 frankov)		8 fl. 18	
Suverendor		14 fl. 30	
Ruski imperial		8 fl. 33	
Pruski Fridrihsdor		8 fl. 38	
Angležki suverendor		10 fl. 27	
Nadavk (agio) srebra: na 100 fl. 8 fl.			

Loterijne srečke:

V Terstu 9. februarija 1856: **29. 19. 21. 10. 18.**

Prihodnje srečkanje v Terstu bo 20. februarija 1856.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**